Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет журналістики
Кафедра української преси

Затверджено

На засіданні кафедри української преси
факультету журналістики
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол №2 від 12 вересня 2022 р.)

В. о. завідувача кафедри –
доц. Ігор ПАСЛАВСЬКИЙ

Силабус з навчальної дисципліни

«Історична журналістика: проєкція в майбутнє»,
яку викладають в межах
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«ЖУРНАЛІСТИКА»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 061 – Журналістика

Львів – 2022

Назва дисципліни	**«Історична журналістика: проєкція в майбутнє»**
Адреса викладання дисципліни	Вул. Генерала Чупринки, 49, Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет журналістики, кафедра української преси
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань – 06 Журналістика, Спеціальність – 061 Журналістика
Викладачі дисципліни	Величко Зоряна Андріївна, кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент кафедри української преси
Контактна інформація викладачів	Zoryana.Velychko@lnu.edu.ua , https://journ.lnu.edu.ua/en/employee/velychko-z-a- Львів, вул. Генерала Чупринки, 49, каб.402
Консультації з курсу відбуваються	Львів, вул. Генерала Чупринки, 49, ауд. 402 – у день проведення лекцій/практичних занять та за попередньою домовленістю зі студентами. Можливі й онлайн-консультації через Telegram, Viber, WhatsApp тощо. Час онлайн-консультацій треба узгоджувати з викладачем.
Сторінка дисципліни	https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/03/istorychna-zhurnalistyka.pdf
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Історична журналістика: проєкція в майбутнє» є вибірковою дисципліною зі спеціальності 061 – журналістика для освітньої програми «Журналістика» другого (магістерського) рівня вищої освіти, яку викладаємо в 2 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Курс розроблено таким чином, щоб надати студентам необхідні знання з історичної журналістики, продемонструвати її кореляцію з футурологією, що дасть змогу простежувати історичні закономірності, системно й критично аналізувати явища, події, факти, постаті в ретроспекції та водночас на цій основі прогнозувати й окреслювати гіпотетичні перспективи й тенденції національного та державного буття. Оскільки курс є міждисциплінарним, він покликаний розширити загальногуманітарний кругозір та поглибити розуміння суспільно-політичних і соціокультурних процесів сучасності, й відповідно, ефективно та грамотно, на основі потреб авдиторії та доби (як-от війни) продукувати якісний контент на цю тематику. Такі компетентності є необхідними для майбутніх журналістів-аналітиків та універсальних журналістів, а також фахівців з національної інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій.

Мета та цілі курсу	Метою вивчення курсу «Історична журналістика: проєкція в майбутнє» є вивчення сучасних теоретичних та методологічних підходів до історіописання, ознайомлення з історичним контентом у сучасному медіадискурсі, дослідження «українського сюжету» у світовій історії, «перепрочитання» окремих історичних подій та деконструкція усталених міфів і стереотипів, здобуття практичних журналістських умінь та навичок, необхідних для роботи в аналітичній журналістиці, а також для роботи у сфері національної та інформаційної безпеки (наприклад, з протидії ворожій пропаганді). Цілі курсу: *ЩО*: студенти вміють створювати власний якісний друкований, аудіо та аудіовізуальний контент (або завершений медіапродукт) на теми історії, сучасності та футурології. *ЯК*: на основі докладного порівняльного аналізу сучасного історичного дискурсу в український та світових ЗМІ; з допомогою опанування провідних сучасних методів і методології роботи з історичною тематикою (як сьогодні ефективно роз-/перерозказувати історію); опрацювавши архівні та інші верифіковані джерела й, відповідно, критично осмисливши наявні історичні міфи, стереотипи, гіпотези, проклавши «історичні місточки» й окресливши уроки для майбутнього: у малих групах, які моделюють редакційні колективи − різноманітні за типом видання, його призначенням й функціями, цільовою авдиторією, організацією роботи редакції тощо: шляхом створення авторських аналітичних матеріалів (контенту) на історичну та футурологічну тематику. *НАВІЩО:* щоб поліпшувати якісно й кількісно український історичний медіадискурс, відтак пропагувати історичну правду про Україну серед її громадян та у світі, деконструювати деструктивні історичні міфи й наративи (і таким чином, впливати на громадську думку й посилення інформаційної обізнаності й та необхідності досліджувати власну історію, яка містить багато відповідей на пекучі запити сучасності).
Література для вивчення дисципліни	**Основна література** 1. Брехуненко В. Війна за свідомість. Російські міфи про Україну та її минуле. Київ, 2017. 280 с. 2. Вжосек В. Історія – Культура – Метафора. Постання некласичної історіографії. Про історичне мислення. Київ: Ніка-центр, 2012. 296 с. 3. Доманська Е. Історія та сучасна гуманітаристика: дослідження з теорії знання про минуле. Київ: Ніка-центр, 2012. 264 с. 4. Кость С. Журналістика і війна: навч.посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 414 с. 5. Кость С. Українська військово-політична думка : навч.посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022. 492 с. 6. Нові перспективи історіописання / за ред.. П. Барка. Київ: Ніка-центр, 2004. 392 с. 7. Топольський Є. Як ми пишемо історію. Таємниці історичної наратії. Київ: «КІС»б 2012. 400с. **Додаткова література** 8.Дейвіс Н. Боже ігрище. Історія Польщі. Київ: : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2008. 9.Дорош М. Історичний наук-поп: шанси на виживання [Електронний ресурс]. URL: https://ms.detector.media/mediaanalitika/post/7334/2012-04-30-

	istorychnyy-nauk-pop-shansy-na-vyzhyvannya/ 10.Палій О. Історія України. Київ: К.І.С., 2015. 596 с. 11.Паточка Я. Негативний платонізм; Вічність та історичність; Єретичні есе про філософію історії. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. 374 с. 12.Поморський Я. Як займатися методологією історії. Довкола концепції Єжи Топольського. *Ейдос.* Вип. 2. Київ. 2006. С. 87−97. 13.Снайдер Т. Криваві Землі : Європа між Гітлером і Сталіним. Київ: Laulus, 2018. 492 с. 14.Снайдер Т. Шлях до несвободи: Росія , Європа, Америка. Львів: Човен, 2020. 392 с. 15.Тойнбі А. Дослідження історії. Том 2. Київ: Основи, 1995. 406 с. 16.Фуко М. Археологія знання. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. 354 с. **Електронні ресурси** 16.День. URL: https://day.kyiv.ua/ 17.Історична правда. URL: https://www.istpravda.com.ua/ 18.Історична правда в деталях (з Вахтангом Кіпіані) (канал на Ютюбі). URL: https://www.youtube.com/@istorychna_pravda 19.Локальна історія. Мультимедійна онлайн-платформа про минуле і сучаснеУкраїни. URL https://localhistory.org.ua/
Обсяг курсу	Денне навчання: 32 год. авдиторні (16 год. лекційних, 16 год. практичних занять) та 58 год. – самостійна робота. Заочне навчання: 12 год. авдиторні (8 год. лекційних, 4 год. практичних занять) та 78 год. – самостійна робота.
Ключові слова	Історична журналістика, історія, історична правда, історична свідомість, історичне мислення, історія української журналістики, історичний дискурс, історичний медіадискурс, історіософія, футурологія.
Формат курсу	Очний / заочний.
Теми	Див. СХЕМУ КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Комбінований залік за результатами роботи на практичних заняттях та на основі індивідуальних медіапроєктів (командного медіапроєкту) студентів.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань із журналістикознавчих дисциплін, а також із курсу історії України та всесвітньої історії, достатніх для сприйняття категоріального апарату.
Навчальні методи та техніки під час викладання курсу	*Лекції*: лекція-діалог (запитання-відповіді), лекція-екскурсія, лекція-візуалізації проблеми (презентація навчального матеріалу на онлайн-платформах тощо), лекція-разом (запрошення журналістів, які успішно працюють з історичним контентом). *Практичні заняття* побудовані на принципах проблемно-орієнтованого та проєктно-орієнтованого навчання. Також використовуються метод роботи в малих групах та кейс-метод, дебати (оксфордські, панельні, «за» і «проти»), проблемно-пошукові диспути, ситуативне моделювання. *Інтерактивні методи навчання:* дискусії, брейнштормінґ. *Елементи онлайн-навчання*: робота у Zoom, робота з онлайн-дошками Whiteboard, Jamboard, Padlet, Mentimetr. *Консультування*.
Необхідне обладнання	Комп'ютер/ноутбук, мультимедійний проєктор, доступ до інтернету, мобільний телефон чи планшет, екран, акустична система (для трансляції навчального медіаконтенту).

Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуємо за такою схемою: • практичні заняття, самостійна робота: 40% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів − 40 балів. • ІНДЗ (залікове навчально-дослідне завдання (індивідуальне чи групове)): 60% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів: 60 балів. Максимальна оцінка за навчальні досягнення впродовж семестру: 100 балів. Виступи на семінарських заняттях (макс. 5 балів х 8 занять = 40 балів) відповідно до тематики (див. СХЕМУ КУРСУ). Методи контролю: поточний контроль + заліковий проєкт. Поточний контроль передбачає: усну відповідь, доповнення на практичному занятті (2 бали) + виконання завдань для самостійної роботи. Індивідуальні / групові навчально-дослідні завдання і проєкти (залежно від кількості студентів, які оберуть цю вибіркову дисципліну): підготовка й презентація індивідуального медіапродукту на історичну або футурологічну тематику (аналітичної статті, подкасту або відеоматеріалу (на вибір та за узгодженням з викладачем) *або* групового медіапроєкту (одного числа журналу, сайту, відеоматеріалу). *Письмові роботи*: очікується, що студенти виконають декілька видів письмових та комбінованих (з аудіовізуальними компонентами) робіт (доповідь, презентація, аналітична стаття). *Академічна доброчесність*: очікується, що студентські роботи будуть самостійними, оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших авторів становлять приклади ймовірної академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. *Відвідування занять* є важливим складником навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі авдиторні заняття з курсу. Слухачі повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому разі вони зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. *Література*. Усю літературу, яку студенти не зможуть знайти самостійно, викладач надає тільки в освітніх цілях, без права її передачі третім особам. Рекомендуємо також студентам для виконання завдань долучати літературу, яку вони знайдуть самостійно.
	Політика виставлення балів. Враховуються всі бали, набрані впродовж семестру (поточне опитування або контрольна, самостійна робота (доповідь чи презентація), письмові роботи та бали за роботу на практичних заняттях. Водночас обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнень на заняття без поважних причин, користування мобільним телефоном, планшетом чи подібними пристроями під час заняття, якщо це не пов'язано з навчанням; неприйнятність списування та плагіату; своєчасність виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності **не толеруються.**
Питання до екзамену (чи питання на контрольні роботи)	Залік виставляємо на основі балів за поточну успішність. ІНДЗ – індивідуальне навчально-дослідницьке завдання – включає підготовку та публічну презентацію індивідуального медіапродукту або командного медіапроєкту (залежно від кількості студентів, які оберуть цю вибіркову дисципліну). Для ІНДЗ студенти мають підготувати аналітичну статтю, подкаст або відеоматеріал на історичну тематику (на вибір та за узгодженням з викладачем). У разі командної роботи студенти мають підготувати груповий медіапроєкт (одне число журналу, сайт) або відеопроєкт. Основна вимога: заліковий проєкт має бути готовим медіапродуктом для різного типу ЗМІ.

Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

СХЕМА КУРСУ

Тиж.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
1-2 тижні	**Тема 1. Вступ. Основні терміни та поняття.** 1. Мета і цілі курсу. Критерії оцінювання. Підсумковий проєкт. 2. Огляд літератури до курсу. 3. Змістові контури основних понять: «історія», «історична журналістика», «історичне знання», «історична свідомість», «історичне мислення», «історичний підхід» тощо. 4. Категорія «історичної правди»: філософський, методологічний, політичний, ідеологічний та національний виміри.	Лекція (2 год) / практичне заняття (2 год)	1. Вжосек В. Історія – Культура – Метафора. Постання некласичної історіографії. Про історичне мислення. Київ: Ніка-центр, 2012. 296 с. 2. Доманська Е. Історія та сучасна гуманітаристика: дослідження з теорії знання про минуле. Київ: Ніка-центр, 2012. 264 с. 3. Нові перспективи історіописання / за ред.. П. Барка. Київ: Ніка-центр, 2004. 392 с. 4. Топольський Є. Як ми пишемо історію. Таємниці історичної наращії. Київ: «КІС»б 2012. 400с. 5. Паточка Я. Негативний платонізм; Вічність та історичність; Єретичні есе про філософію історії. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. 374 с. 6. Поморський Я. Як займатися методологією історії. Довкола концепції Єжи Топольського. *Ейдос*. Вип. 2. Київ. 2006. С. 87−97. 7. Тойнбі А. Дослідження історії. Том 2. Київ: Основи, 1995. 406 с. **8.** Фуко М. Археологія знання. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. 354 с.	Укласти власний глосарій раніше не відомих термінів і понять, вміти їх диференціювати (6 год)	Тиждень
3-6 тижні	**Тема 2. Історична журналістика як важливий напрям сучасного медійного дискурсу.** 1. Історія з погляду сучасної методології. 2. Теретичні передумови історичної журналістики. 3. Сенс, функції та	Лекція (4 год) / Практичне заняття (4 год)	1. Кость С. Журналістика і війна: навч.посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 414 с. 2. Кость С. Українська військово-політична думка : навч.посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022. 492 с. 3. Дейвіс Н. Боже ігрище. Історія Польщі. Київ: : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2008.	Підготувати презентацію з поглибленим порівняльним аналізом трьох видань різного типу, в яких присутній історичний контент (8 год).	2 тижні

	призначення історичного контенту в медіа. 4. Історія української журналістики та відображення прагнень нації. 5. Державність, незалежність, свобода як імперативи минулого та основа сучасного й прийдешнього.		4. Палій О. Історія України. Київ: К.І.С., 2015. 596 с. 5. Снайдер Т. Криваві Землі : Європа між Гітлером і Сталіним. Київ: Laulus, 2018. 492 с. 6. Снайдер Т. Шлях до несвободи: Росія , Європа, Америка. Львів: Човен, 2020. 392 с.		
7-10 тижні	**Тема 3. Український сюжет світової історії.** 1. Міфи та стереотипи. 2. Гіпотези й аксіоми. 3. Особливості та тенденції. 4. Уроки для майбутнього.	Лекція (4 год) / Практичне заняття (4 год)	1. Брехуненко В. Війна за свідомість. Російські міфи про Україну та її минуле. Київ, 2017. 280 с. 2. Кость С. Журналістика і війна: навч.посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 414 с. 3. Кость С. Українська військово-політична думка : навч.посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022. 492 с.	Підготувати аналітичну статтю (наук-поп), в якій – на основі вивчення першоджерел та проведеного якісного контент-аналізу медіа – деконструювати поширені історичні міфи чи стереотипи *або* обґрунтувати власні прогнози чи гіпотези (10).	2 тижні
11-14 тижні	**Тема 4. Історична тематика в сучасному медійному дискурсі: автори й проблеми, дискусії.** 1. Історичний контент на сторінках газети «День». Бібліотека «Дня» й історичні аналогії. 2. Онлайн-видання «Історична правда» як приклад якісного наук-попу та наукової журналістики. 3. Постаті сучасної української історичної журналістики: до питання про наукову журналістику та наук-поп.	Лекція (4 год) / Практичне заняття (4 год)	1. Дорош М. Історичний наук-поп: шанси на виживання [Електронний ресурс]. URL: https://ms.detector.media/mediaanalitika/post/7334/2012-04-30-istorychnyy-nauk-pop-shansy-na-vyzhyvannya/ 2. День. URL: https://day.kyiv.ua/ 3.Історична правда. URL: https://www.istpravda.com.ua/ 4. Історична правда в деталях (з Вахтангом Кіпіані) (канал на Ютюбі). URL: https://www.youtube.com/@istorychna_pravda 5. Локальна історія. Мультимедійна онлайн-платформа про минуле і сучаснеУкраїни. URL https://localhistory.org.ua/	Підготувати презентацію-нарис про одного з сучасних публіцистів / журналістів, які працюють з історичною або футурологічною тематикою. Окреслити такі аспекти: творча біографія, доробок, авторський стиль, тематика й проблематика творів, особливості журналістської майстерності (6 год).	2 тижні
15-16 тижні	**Тема 5. Історичний дискурс (або про що і як писати).** 1. Пошук тем, формування джерельної бази. 2. Методологічні й методичні аспекти. Концепція історичного дискурсу. 3. Використання сучасних	Лекція (2 год) / Практичне заняття (2 год)	1. Кость С. Журналістика і війна: навч.посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 414 с. 2. Кость С. Українська військово-політична думка : навч.посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022. 492 с. 3. Нові перспективи	ІНДЗ (заліковий проєкт) – це готовий медіапродукт для різного типу ЗМІ. Студенти мають підготувати аналітичну	Місяць

	технологій в реалізації авторського задуму. 4. Жанри й формати.		історіописання / за ред.. П. Барка. Київ: Ніка-центр, 2004. 392 с. 4. Дорош М. Історичний наук-поп: шанси на виживання [Електронний ресурс]. URL: https://ms.detector.media/mediaanalitika/post/7334/2012-04-30-istorychnyy-nauk-pop-shansy-na-vyzhyvannya/	статтю, подкаст або відеоматеріал на історичну тематику (на вибір та за узгодженням з викладачем). У разі командної роботи – студенти мають підготувати груповий медіапроєкт (одне число журналу, сайт, відеопроєкт) (20 год.).	